

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 419/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžk 19/2019 z 28. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]
o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, obchodnej spoločnosti [REDACTED]

██████████, ██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Sžk 19/2019 z 28. novembra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa žalobou z 15. augusta 2017 proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 242 a nasl. Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) domáhala odstránenia nečinnosti žalovaného, a to mesta ██████████ (ďalej len „žalovaný“). Žalobu odôvodnila poukázaním na skutočnosť, že nečinnosť vznikla a pretrváva porušením povinnosti žalovaného ako správneho orgánu vykonať úkon a poskytnúť sťažovateľke dotácie v zmysle § 6 ods. 12 písm. b) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe v školstve“) s poukazom na § 2 písm. c) všeobecne záväzného nariadenia žalovaného č. 1/2010 v znení dodatku č. 1, č. 2, č. 3, č. 4 a č. 5 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na žiaka základnej umeleckej školy, poslucháča jazykovej školy a dieťa materskej školy školského zariadenia so sídlom na území mesta Nitra, a to v celkovej sume 49 308 €.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 23 Sa 113/2017 z 12. novembra 2018 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) žalobu sťažovateľky zamietol.

4. Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu kasačnú sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením najvyššieho súdu zamietnutá.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že napadnutým uznesením došlo k odopretiu spravodlivosti, a tak k porušeniu ňou v ústavnej sťažnosti označených práv. Najvyšší súd totiž rozhodol o zamietnutí kasačnej sťažnosti v konaní o žalobe proti

nečinnosti správneho orgánu, keďže bol presvedčený, že takémuto konaniu proti nečinnosti musí predchádzať kompetenčné konanie o kompetenčnej žalobe na správnom súde, ktorou by sa určilo, ktorý z dvoch správnych orgánov, v tomto konkrétnom prípade žalovaný – mesto Nitra alebo obec Tovarníky, má vo veci sťažovateľkou namietanej nečinnosti pri vyplatení dotácie konať. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd pri tom dôvodil nesprávnym právnym názorom, že v predmetnom konaní o nečinnosti nemôže ako predbežnú otázku posúdiť negatívny kompetenčný konflikt medzi žalovaným a obcou Tovarníky, predovšetkým z dôvodu, že nedisponuje stanoviskom obce Tovarníky, ktorej ako správneho orgánu v negatívnom kompetenčnom konflikte prináleží postavenie účastníka konania o kompetenčnej žalobe (§ 413 SSP).

6. Najvyšší súd tak podľa názoru sťažovateľky vec nesprávne právne posúdil, keď správny orgán má povinnosť zastaviť konanie o kompetenčnej žalobe aj v tom prípade, ak možno tento kompetenčný konflikt odstrániť v inom konaní ako predbežnú otázku (§ 419 os. 1 písm. d) SSP).

7. Sťažovateľka v prospech svojho sťažnostného návrhu uvádza, že účelom Správneho súdneho poriadku je efektívnejší výkon správneho súdnictva tak, aby kompetenčné konflikty mohli byť predovšetkým vyriešené ako predbežné otázky. Podľa názoru sťažovateľky rozhodnúť o pôsobnosti správneho orgánu ako o predbežnej otázke môže správny súd aj v konaní o nečinnosti správneho orgánu. Sťažovateľka je presvedčená, že platí zásada, že „*iura novit curia*“, a preto súd musí ako predbežnú otázku v konaní proti nečinnosti správneho orgánu ustáliť, či je daná pôsobnosť tohto správneho orgánu.

8. Sťažovateľka poukazuje aj na skutočnosť, že dôvody zamietnutia jej žaloby krajským súdom a dôvody zamietnutia jej kasačnej sťažnosti najvyšším súdom sú diametrálne odlišné, keď krajský súd tak, ako to vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia, žiadny kompetenčný konflikt neidentifikoval. Zároveň sťažovateľka uvádza, že pokiaľ by najvyšší súd dospel k správnym právnym záverom o možnosti posúdiť

pôsobnosť žalovaného na vyplatenie dotácií ako prejudiciálnu otázku, bol by oprávnený zrušiť uznesenie krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, čo sa nestalo.

9. K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka uvádza: „Štát nemá povinnosť vytvoriť každému príležitosť, aby nadobudol vlastníctvo (zbohatol), ale nesmie prekážať výkonu vlastníctva alebo vlastníctvo akokoľvek obmedzovať bez zákonného dôvodu. Ak je výkon vlastníctva spätý s činnosťou orgánu verejnej moci, štát znáša zodpovednosť za nečinnosť orgánu verejnej moci v rozsahu, v ktorom nečinnosť má za následok obmedzenie alebo zmarenie možnosti vykonávať vlastníctvo, štát prostredníctvom ústavnej ochrany v takom prípade môže poskytnúť účinnú ochranu iba podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, pričom možno tvrdiť, že aj v tomto prípade nejde o príležitosť, aby sa štát rozhodol, či ochranu poskytne, ale o jeho povinnosť, ktorá je implikovaná v pozitívnom záväzku štátu chrániť základné práva a slobody.“ Sťažovateľka je presvedčená, že ochrana vlastníctva jej prináleží aj v súvislosti s nevyplatenou dotáciou v sume 49 308 €.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom rozhodol:

„Právo Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2019, sp. zn.: 8Sžk/19/2019, porušené bolo.

Právo Sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2019, sp. zn.: 8Sžk/19/2019, porušené bolo.

Právo Sťažovateľa na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2019, sp. zn.: 8Sžk/19/2019, porušené bolo.

Právo Sťažovateľa na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2019, sp. zn.: 8Sžk/19/2019, porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2019, sp. zn.: 8Sžk/19/2019, sa zrušuje.

Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- EUR, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet JUDr. Andreja Garu, advokát, vedený v Tatra banka, a. s., číslo účtu: SK501100 0000 0026 1480 9786.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 1,272,26- EUR ...“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 20 ods. 1 každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

19. Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke, že najvyšší súd vec nesprávne právne posúdil a zároveň napadnuté uznesenie v časti o nemožnosti posúdenia kompetenčného konfliktu v konaní o nečinnosti správneho orgánu ako predbežnej otázky

nedostatočne odôvodnil, ako aj tým že „*ignoroval a nezohľadnil platnú a účinnú procesnú úpravu*“, čím porušil jej v ústavnej sťažnosti označené práva.

21. Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 48/2019).

22. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

23. „Kasačný súd preskúmava napadnuté rozhodnutie zásadne z hľadiska uplatnených dôvodov kasačnej sťažnosti (sťažnostných bodov). Kasačný súd skúma, či tu existuje uplatnený dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. a) až j) a jeho náležité vymedzenie podľa § 440 ods. 2... Zamietnutie kasačnej sťažnosti je meritórnym rozhodnutím kasačného súdu. Kasačný súd po vecnom preskúmaní zamietne kasačnú sťažnosť, ak nie je dôvodná, a teda napadnuté rozhodnutie krajského súdu je správne... Ak kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, nemôže sa obmedziť iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ale musí sa zaoberať so všetkými podstatnými tvrdeniami účastníkov konania a náležite sa s nimi vysporiadať... Ak kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietne, pôvodné rozhodnutie krajského súdu ostáva bez zmeny.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2018. s. 1717 a 1718.).

24. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd zistil, že najvyšší súd postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa vzhľadom na predmet posudzovaného konania nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy, ktorými by poprel jej účel a význam.

25. Ústavný súd k námietke nesprávnosti právneho posúdenia veci a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšším súdom uvádza, že z ústavnoprávneho hľadiska je v preskúmanom prípade podstatné, že tak krajský súd, ako aj najvyšší súd dospeli k zhodnému právnomu záveru o tom, že v prípade žalovaného nemožno konštatovať nečinnosť, keď vzhľadom na faktickú zmenu, ku ktorej došlo (zmena zriaďovateľa a s tým súvisiaca zmena orgánu, v kompetencii ktorého je poskytnutie dotácie, pozn.) s poukázaním na § 6 ods. 12 písm. b) a c.) zákona o štátnej správe v školstve, nemožno prijať záver o protiprávnom zadržíavaní dotácií žalovaným (bod 24 napadnutého uznesenia, pozn.), resp. nebolo preukázané, že ide o nečinnosť orgánu verejnej správy, keďže sťažovateľka nepreukázala dôvodnosť žaloby (bod 21 uznesenia krajského súdu, pozn.).

26. Z ústavnoprávneho hľadiska je tiež vo veci podstatné, že v správnom súdnictve ovládanom dispozičným princípom je podanie žaloby, v ktorej žalobca vymedzí skutkový rámec podstatný pre rozhodnutie vo veci, základným procesným úkonom žalobcu, ktorým sa začína správne súdne konanie.

27. Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyžiadal od krajského súdu spis vedený pod sp. zn. 23 Sa 113/2017 (ďalej len „vyžiadaný spis“). Z vyžiadaného spisu, ktorý bol relevantný aj pre rozhodnutie najvyššieho súdu o kasačnej sťažnosti sťažovateľky, vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa nepredložila do napadnutého konania dôkaz, ktorým by bolo preukázané stanovisko obce Továrniky ako orgánu kompetentného k vyplateniu dotácie, čo zodpovedá skutočnosti, že sťažovateľka podanú žalobu, ako aj kasačnú sťažnosť viedla argumentačne výlučne v rovine, ktorou poukazovala na nečinnosť žalovaného a s tým súvisiacu dôvodnosť ňou podanej žaloby. Uvedené vyplýva aj z bodu 22 napadnutého uznesenia. V takto sťažovateľkou vymedzenom rozsahu ústavný súd konštatuje, že argumentácia najvyššieho

súdu o existencii kompetenčného konfliktu a o možnosti podať kompetenčnú žalobu zo strany sťažovateľky je len podpornou argumentáciou, ktorá nemení nič na podstate preskúmaného prípadu, a to, že oba sudy dospeli k záveru, že nemožno konštatovať nečinnosť žalovaného. Vzhľadom na uvedené je z ústavnoprávneho hľadiska neopodstatnená aj námietka o diametrálne odlišných dôvodoch zamietnutia žaloby a kasačnej sťažnosti sťažovateľky.

28. V uvedenom kontexte považuje ústavný súd za ústavne udržateľný aj právny záver najvyššieho súdu o nemožnosti odstrániť identifikovaný kompetenčný konflikt v rámci konania o kasačnej sťažnosti sťažovateľky.

29. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno označiť za arbitrárne v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické, ústavne neudržateľné alebo že by napadnuté uznesenie nereflektovalo ťažiskovú skutočnosť dôležitú pre rozhodnutie o kasačnej sťažnosti sťažovateľky, ktorou bola nemožnosť konštatovať nečinnosť žalovaného. Ústavný súd uvádza, že nebolo jeho úlohou v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky prehodnocovať právne závery najvyššieho súdu, ku ktorým dospel na základe vlastných myšlienkových konštrukcií, pretože takéto postavenie ústavnému súdu v systéme organizácie súdnej moci neprináleží za predpokladu, ak nič nenasvedčuje tomu, že by všeobecné sudy zjavne vybočili z priestoru svojho uváženia a v príčinnej súvislosti s tým došlo k excesívnemu porušeniu označených práv.

30. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

31. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

32. K namietanému porušeniu práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že sťažovateľka namietala porušenie tohto práva v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu tohto označeného práva. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

33. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu